

Dež. zbor in ljudska šola.

(Konec.)

Ko se je prišlo že tako daleč, tako veselo naprej, mislil je dež. šolski svet, da je čas, naj še to navado ali boljše razvado v šoli po svojih ukazih prestavi v postavo. Jaz imam v rokah ukaz dež. šolsk. sveta z dne 30. julija 1885, št. 3612, v katerem se vpelje v enorazredno šolo na Remšniku, v okraji Marenberškem, poučevanje v nemškem jeziku. V tem se piše: „V 4. in 5. šolskem letu je poučevati v obeh jezikih t. j. dvojezično. Od 6. šolskega leta naprej potlej pa je učiti v nekaterih predmetih, tako posebno pri nemškem jeziku, računstvu in poušameznih rečnih poukih izključno nemški“. — Slov. jeziku se je pa dovolilo velikodušno paruric za podučevanje.

Ednako se je odločilo tudi v nказu dež. šolsk. sveta z dne 24. septembra 1885, št. 4572 gledé na šolo v Makolah, naj se v drugem oddelku 1. razreda razven podučevanja v nemškem jeziku tudi v računstvu in zemljopisji uči vse le nemški. Ko se je po takem prelevil nemški jezik v dejanji v poučni jezik, začuti štajarski dež. zbor dobo za to, da stopi lahko za dobro stopinjo dalje ter vzame v enem hipu vse ljudske šole na spodnjem Štajarji v službo za ponemčevanje. V seji dež. zbora dne 13. januvarija 1886 se je sklenilo na predlog tedanjega poslanca za Ptujsko mesto, dr. Aussererja to-le: „Na vseh ljudskih šolah štajarskih naj se uči nemški jezik v taki meri, kakor jo zahoteva javni promet, enota dežele, države in armade“.

Dež. šolski svet je brž na to že prežal, kajti celo vrsto ukazov je izdal, vse iz namena, da potisne slov. jezik iz ljudske šole in porine mesto njega v njo nemški jezik. Iz cele kopice teh ukazov, ki se mi jih je po času nabralo, naj navedem le nekatere. Tako je izšel za okraj gornjeradgonski ukaz dne 19. sept. 1886, št. 4301. . . . Dež. glavar seze v tem g. poslanca v besedo: „Prosim, da ne berete več ukazov“. Posl. dr. Dečko: Jaz berem le število in dan.

Dež. glavar: „Jaz prosim lepo, da mi ne pretrgate besede. Če kdo hoče ukaze brati, mora to nazniti vselej poprej, da dež. zbor odloči, sme-li brati ali ne“.

Posl. dr. Dečko: Jaz se drznem opomniti, da jaz ne berem ukazov, ampak samo njih število in dan. Za okraj Celjski, nadaljuje gosp. poslanec, izšel je tak ukaz dne 22. febr. 1887, št. 823, za Laški dne 25. febr. 1887 št. 984, za Brežiški dne 26. aprila 1886, št. 1925, za Kozjanski dne 2. maja 1887 št. 2175 itd. Človek bi mislil, da bi bilo ukazov s tem že več, kakor do volje, kar se tiče te stvari, vendar pa ni bilo tako, ampak okr. šolski nadzorniki

so mislili, da jim je treba seči še višje. Ko so videli, na katero stran vleče sapa iz Gradca, izdelali so sami še ukazov ter so v njih ukaze dež. šolsk. sveta razlagali in malo pa bili ponemčenje ljudskih šol dognali do vrha. Tako imam v rokah ukaz okr. šolsk. sveta v Brežicah ddo. 7. avgusta 1887 ad št. 247. V tem se pravi, da mora poučevanje v nemškem in pa v učnem jeziku iti skupaj; v nižjih urah še nemški jezik sicer ni učni jezik, toda malo po malo in zmerom dalje naj seže v poduk; v višjih šolskih letih pa se rabi poleg slovenskega, že sploh tudi nemški jezik pri podučevanju.

Naravno je pa torej po takem, da to vznemirja slov. ljudstvo prav močno, kajti uvidi se lahko, da gre za glavo slov. ljudski šoli, ako se dela po tem načinu naprej. Ali v Gradci so se precej vkanili, ko so menili, da slov. ljudstvo nima druge želje, kakor učiti se nemščine in brž ko brž vtopiti se v nemškem morji. Ti ukazi pa zato niso vzbudili veselja, pač pa srd in nevoljo ter je dobilo višje šolsko oblastvo veliko število ugovorov in pritožeb zoper nje. Kmalu je bilo v tem že tudi uspeha. Že leta 1888 je prišla odredba c. kr. naučnega ministerstva z dne 15. januvarija št. 7. V njej se je postavila visoka vlada vendar enkrat na edino pravo stališče gledé na eno šolo na Spod. Štajarji — v Šmariji — na to, da ima na ljudski šoli biti učni jezik (jezik, v katerem se otrok uči drugih stvari) edino le materinščina in da se v smislu ustanovnih postav ne sme taj jezik, drug dež. jezik, tak je pa za slov. otroke nemški jezik, učiti kot obvezni učni predmet. Za to odredbo je prišla cela vrsta drugih in mi lahko izrečemo zadovoljno, da smo jezikovni red, kakor odgovarja postavi, dosegli že pri večih, pri prav mnogih šolah. Tu se je visocemu dež. zboru in dež. šolskemu svetu pripetilo nekaj, kar že svoje dni preroku Bilejamu, ki je bil šel, da bi ljudstvo preklel pa ga je v resnici le blagoslovil. Vi ste se napotili, da bi uničili slov. ljudsko šolo, pa ste le povzročili, da bode poslej pri nas ljudska šola še le prav slovenska.

Ko bi se bili postavili na pametno stališče, pa bi dali nekaj ur poduku v nemškem jeziku, tedaj bi se ne bil noben Slovenec vzdignil zoper to. Ko smo pa razpoznali, da se ta stvar pretira ter nam odganja celo upanje do napredovanja, do narodnega življenja, potem pa smo sklenili, da nam jo bode odriniti, potisniti jo v stran. Tako smo prišli tedaj na ono stališče, ki smo Vam ga že razkrili v pritožbah in to več kratov, na to, da se nemščina pusti na ljudskih šolah, pa ne več za obvezni, ampak samo še za neobvezni učni predmet.

Mi po takem ne moremo tega, kar je visoki dež. odbor v tej stvari storil, odobriti. Mi ne moremo odobriti tega še s tem manj,

ker je sam priznal v svojem pismu, da je vse njegovo delo v tem prazno, bob v steno. Njemu je bilo pa pač zato, da bi pokazal Slovincem svojo pest, če bi jih že tudi z njo ne vdaril. Mi se torej postavimo zoper to odločno. Mi obsojamo pismo vis. dež. odbora gledé na to stvar, ker nam sega v naše narodno življenje in v pravice za to, da si ga vpravimo sami. Zato pa glasujemo zoper tak predlog. (Živo odobravanje na desni.)

Gospodarske stvari.

Vojska sovražniku kuhinje in sadjarstva.

1. Ščurki. Ti sovražniki snage so po hišah in kuhinjah gnjusna golazen. Kjer je storo zidovje, tam jih je težko pokončati in z otrovanjem ali strupom zgodijo se lahko nesreče. Celo lahko pa jih polovi človek na naslednji način: Vzame se lošana posoda in se napolni do polovice z vodo. Čez posodo se pa položita križem dve ozki ploščasti paličici in na sredini križa se priveže kosček sladkorja in kruha. Posoda se k zidu pristavi ali pa se kaka deskica stransko položi, da ščurki lahko na posodo pridejo. Ščurki sladkor in kruh radi žró, eden drugega odbijajo ter tako v vodo popadajo in se potopijo.

2. Miši v sadunosnikih. — Miši na mladem drevju, na koreninah v nekaterih krajih silno veliko škode napravijo, v časih korenine tako ogledajo, da se drevo že drugo leto posuši. Najlažje jih poloviš tako-le: V vrtu izkoplji za meter globoko jamo ter jo izdelaj celo gladko navpik. Če vode ne drži, pa se z ilovico zamaže, ter do polovice z vodo napolni. Nad vodo se napravi pedenj širok gladek obod tako velik, kakor je jama široka. Na tak način ne more nobena več ven in se potopijo. Ne bode ti njih nobena več hodila v škodo.

Sejmovi. Dne 27. decembra v Vitanji. Dne 2. januarija v Bučah in v Št. Jurji na južni železnici.

Dopisi.

Izpod Orlice pri Brežicah. (Volitve v okr. zastop.) Nesramni odpadniki in hudobni nasprotniki milega naroda, kaj si bote še vse izmislili! Sedaj, ko se je približal čas volitve, zdaj bote gotovo še tisto betvo pameti zgubili, ker noč in dan agitujete. Naš Jaka bo volilno jetiko dobil, on se boji, da bi mu mastna služba spodletela. Oj, on je tudi mogočen! On obeta vse, da dobi oblastila od udov; tako je neki udovi veleposestnici obljubil vse, kar si želi in ona se je dala premotiti. Jakelj, težek bo račun enkrat, zakaj vsake reči bo ko-

nec, bode tudi tega, da ne bo Jakelj nosil zvonca. Odpadnik je tudi na gradu: ta možicelj si mnogo prizadeva: šel je k nekemu možu in ga na vso silo nagovarjal, da mora iti volit: Vi morate nemško voliti. On mu je na dalje rekel, da bo prišel z vozom po nj. Oh, dragi gospodarek, zakaj se tako trudite? Ali Vama z Jakeljnom kaže tolik dobiček, da se tako trudita? Imejta rajši druge reči v redu, zakaj sivi lasi Vama že oznanjujejo, da bo kmalu potekel čas zemeljskega bivanja; morda upata, da bodo vama šulverainovci in odpadniki lavorjev venec na grob položili? Gotovo ne, Slovenci pa si bodo gotovo govorili: tu počiva odpadnik in kak izdajalec naroda. Škoda, da bota tam v sredi njih počivala, koje sta grdo sovražila. Dragi bralci, podajte se na dan volitve, ko bodo veleposestniki volili, na volišče, tam boš videl odpadnike zagrizeno pooblastila v rokah držati, slabotne in bolehtne, ki se že več tednov iz sobe ne ganejo; na volišče jih bodo gotovo privlekli, ako tam pri priči dušo izdihnejo, samo da bi še Jakelj bil tajnik, Lah načelnik. Škoda, da se tako zmage veselite. Ne bo sijajna, ampak prisiljena: na vse kraje ste glasove lovili, iz lastnega prepričanja ste malo jih dobili, radujte se tri leta, mnogi gotovo zadaji krat, pa s tem ne bote Slovencev oplašili. Oni lepo napredujejo, ker se pri volitvi pokaže, kako da so zavedni. Dragi Slovenci, bodite zvesti vedno domovini, nič se ne prestrašite, da bi nas ti odpadniki v manjšino potisnili; s tem nas še bolj vtrdijo in se daje spoznati, kako skrbijo za kmeta, kateri jih živi. Prišli bojo časi, ko bojo njih imena zginola, zakaj njih potomci ne obetajo dosti veljave. Storimo vsaki svojo dolžnost, gotovo to ne bo brez uspeha.

Od sv. Barbare v slov. goricah. (Zahvala). Kakor se je vže naznanilo, bile so v naši župniji od 27. nov. do 6. dec. t. l. eksercicije za ljudstvo. Prečastiti gospodje g. misijonarji od sv. Jožefa pri Celju prihiteli so blagovoljno na prošnjo našega veleč. g. župnika, da bi to veliko pobožnost z vernim ljudstvom opravljali. Vršilo se je vse v najlepšem redu, če prav je bilo sleherni dan ogromno pobožnega ljudstva, ne samo iz domače, nego tudi iz tujih župnij, tako da je bila hiša božja vže pretesna, da bi vsprejela toliko množico vernih kristjanov. Pobožni čut, ki mora ob takem sv. času vsako srce navdajati, ni se nikakor žalil; to je treba hvalevredno opomniti, posebno, ker je med sv. eksercicijami tudi crkveni shod bil, in pri taki priliki se ne redkokrat žali Gospodovo ime in očitno onečasti. Sv. obhajilo jih je sprejelo oko 1500. Res lahko rečemo, da se je zopet oni sladki mir božji v našo sredino vrnil, katerega nam, kakor božji Zveličar pravi, svet ne more podati. — Bog povrni torej preč. gg. misijonarjem veliki trud, s katerim so ne-